

нування тієї соціальної системи, якої стосується даний конфлікт. [1 ст,23]

Справа в тому, що конфлікти відрізняються між собою. Одні з них носять конструктивний характер і сприяють розвитку пов'язаної з ними соціальної системи. Інші ж носять деструктивний характер і сприяють руйнуванню соціальної системи.

Розглянемо, у чому виявляється конструктивність поведінки вчителя на різних етапах розв'язання конфлікту. Педагогічний конфлікт як процес має певну динаміку, проходячи етапи [2 ст,45]:

- виникнення протиріччя;
- усвідомлення протиріччя;
- загострення протиріччя;
- пошук способів урегулювання;
- розв'язання конфлікту.

Для вчителя важливо навчитися управляти конфліктом. Основна мета управління конфліктами буде полягати в тому, щоб запобігати деструктивним конфліктам і сприяти адекватному вирішенню конструктивних.

Управління конфліктами включає такі види діяльності:

- прогнозування конфліктів і оцінка їх функціональної спрямованості;
- попередження або стимулювання конфлікту;
- регулювання конфлікту;
- вирішення конфлікту.
- перехід боротьби в русло співробітництва щодо спільного подолання протиріч (співробітництво).

Отже, з метою успішного подолання конфліктів педагогам необхідно приймати кожне непорозуміння з дітьми як серйозну психолого-педагогічну проблему, необхідно творчо підходити у виборі технології управління конфліктом, враховувати індивідуальні, вікові особливості вихованця, рівень його культури, актуальний емоційний стан, схильність дитини до невротичних реакцій, об'єкт конфлікту і умови його протікання, особисті психологічні і професійні можливості педагога і рівень його авторитетності. Перспективними завданнями досліджень у цьому напрямку нам вбачається формування в педагогів особистісних рис характеру, професійних знань, умінь і навичок, необхідних для попередження і подолання серед дітей міжособистісних конфліктів.

Проведене нами дослідження виявило недостатню увагу керівництва навчальним закладом до проблем озброєння педагогів технологіями управління конфліктами, хоча накопичена серйозна методична база для вирішення цього важливого питання.

Література

1. Анцупов А.Я. Конфликтология: учебник для вузов / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. – М.: ЮНИТИ, 1999 -223с..
2. Тарасевич Н.М. Основи конфліктології: Діяльність менеджера з попередження та розв'язання конфліктів в закладах освіти /Н.М.Тарасевич. –Полтава: ІОЦ ПДПУ, 2006. – 112 с.

ПСИХОЛОГО- ЕМОЦІЙНА АДАПТАЦІЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РОБОТИ В ШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Жук К.О., Верхогляд І.М. (м. Прилуки, Україна)

У період реформування шкільної освіти зростає увага до подальшої наукової розробки теоретичних і прикладних аспектів проблеми адаптації молодого вчителя до роботи у шкільному навчальному закладі. Швидкі соціальні зміни, що спостерігаються у суспільстві, змушують вчителів постійно переглядати свої

життєві позиції і змінювати себе, адаптуючись до нових життєвих умов.

На основі узагальнення певних груп труднощів, з якими зустрічаються вчителі впродовж перших місяців роботи в школі, більшість авторів визначають поняття загальної адаптації. Так, Березовін Н.А. розглядає адаптацію як «комплексний динамічний процес, зумовлений взаємодією психологічних, соціальних і біологічних факторів» [1].

Процеси адаптації є об'єктом дослідження багатьох дослідників як в нашій країні, так і за кордоном. Причиною зростаючого інтересу до адаптаційних процесів є динамізм сучасного життя і виробництва. Особливо цікавою темою дослідження є адаптація молодого вчителя до роботи у шкільному навчальному закладі [2].

Мета статті: визначити шляхи адаптації молодих педагогів до роботи у шкільному навчальному закладі. У зв'язку з метою, були поставлені наступні **завдання:** виявити функції адаптації; розкрити структуру адаптації молодого учителя; охарактеризувати етапи адаптації.

Виклад основного матеріалу. Аналіз сучасного стану педагогічної діяльності молодих педагогів свідчить про досить низький рівень їхньої адаптації.

Стосовно роботи педагога можна виділити основні періоди адаптації: перший етап – професійне самовизначення молоді; другий – адаптація студентів першого курсу до вимог, що висувуються професією вчителя; третій – динаміка підготовки студентів ВНЗ; четвертий – адаптація молодого вчителя, зростання його педагогічної майстерності.

Основним протиріччям адаптації випускника педагогічного ВНЗ є протиріччя між вимогами професії вчителя та рівнем підготовки молодого спеціаліста до її опанування. Умовами успішної самоосвітньої діяльності молодого вчителя виступають: наявність потреби в цілеспрямованому поповненні знань; всебічна підготовленість до самоосвіти; усвідомлення молодим вчителем необхідності систематичного поповнення своїх знань; психологічна готовність до самоосвіти; постановка чітко сформульованої мети самоосвіти; чітке планування самоосвітньої діяльності; забезпеченість необхідною літературою, правильний вибір матеріалу для самостійного вивчення.

Особливістю адаптації молодого вчителя є те, що він по суті повинен адаптуватися одразу до двох колективів: колективу учнів та колективу педагогів. Адаптацію молодого вчителя зміцнює педагогічний колектив школи, підвищує його стійкість та стабільність і, разом з тим, сприяє вдосконаленню та розвитку суспільних відносин [3, с.43].

У ході адаптації відбувається швидке накопичення професійних знань. Молоді вчителі повинні мати уявлення про власні перспективи професійного росту, подальше підвищення кваліфікації. Процес адаптації, як вдосконалення майстерності може продовжуватись все життя. Це особливо характерно для професії вчителя.

Система професійного просування та адаптації молоді розповсюджується на усіх новоприйнятих працівників до 30 років і включає п'ять основних етапів роботи: прийом молодого працівника; перший місяць роботи; шість місяців роботи; перший рік роботи; другий рік роботи.

Емпіричними ознаками адаптованості молоді в науковій літературі вважаються такі: орієнтація в адаптованому середовищі як результат освоєння індивідом нових виробничих умов, що означає якісне підвищення ступеня свободи адаптації конкретній виробничій системі; достатньо високий ступінь задоволення своєю працею на робочому місці і у колективі; підвищення професійного положення адаптанта (підвищення його кваліфікації, розряду, заробітної плати тощо); зростання трудової та суспільно-політичної активності; позитивна виробнича установка молодого спеціаліста; константність вказаної виробничої установки.

У основі наведених вище ознак знаходиться задоволення молодого пра-

цівника різними аспектами виробничого середовища, ріст соціального статусу і потенційної стійкості по відношенню до роботи. Адаптація означає включеність в організацію не тільки на рівні норм, цілей, цінностей, але на рівні потреб і інтересів. Адаптація – це характеристика не тільки свідомості, але і певних об'єктивних факторів [4, с. 133-138]. Процес професійної адаптації тісно пов'язаний з соціально-психологічними аспектами адаптації: формуванням системи відношення до нової трудової діяльності, до колективу [5, с.54-56].

Для адаптації у новому соціальному середовищі важливим вміння швидко знаходити своє місце у спільній діяльності, свою роль у новому колективі, вміння знаходити, в межах існуючих умов, можливості для виявлення своїх умінь та інтересів. Адаптація особистості забезпечується активною регуляцією власної поведінки залежить від сформованості засобів [6, с.12]. Процеси адаптації залежать і від індивідуально-психологічних особливостей нервової системи людини. Вік, стать, рівень загальної освіченості та інші соціально-демографічні характеристики також впливають на процес адаптації.

Чим вищий рівень адаптації вчителя, тим швидше зростає його педагогічна майстерність та вміння, тим повніша його віддача і вплив на особистість, яка формується.

Для студентів педагогічних ВНЗ дуже важливо вірно обрати професію, вже при навчанні у вузі впевнитись, що професія обрана вірно. Цьому мають сприяти: проходження практики у школах, робота у літніх таборах відпочинку дітей тощо, де б студент мав змогу перевірити свої здібності до роботи вчителя. З вибором професії тісно пов'язаний такий момент адаптації, як початок трудової діяльності. Тут також часто виникають дезадаптаційні проблеми. Дезадаптація може виникнути, якщо умови праці не задовольняють особу, якщо вона чекала більшого, якщо вона відчуває, що її потенціал є значнішим, ніж цього вимагає виконувана нею робота.

Висновки та рекомендації. При формуванні готовності до майбутньої педагогічної діяльності важливо акцентувати увагу на різних аспектах такої готовності. В цьому плані необхідні комплексні дослідження, які б розкрили сферу специфіки і різноманітність умов, що забезпечують результативність виховання морально-психологічної підготовки студентів до педагогічної праці.

Адаптація майбутнього вчителя має ряд істотних особливостей і залежить від багатьох умов: соціальних, психологічних, професійних і особистісних. Теоретичне осмислення, дослідження процесів адаптації майбутнього вчителя має сприяти покращенню підготовки студентів педагогічних вузів до педагогічної діяльності, скоротити терміни адаптації, оптимізувати професіоналізацію молодого вчителя.

Література

1. Березовин Н.А., Морозова Л.И. Адаптация первокурсников к педагогическому процессу вуза // Педагогика высшей и средней специальной школы. – Минск, 1988. – Вып. 2.
2. Лукашевич Н.П. Устойчивость трудового коллектива и вопросы производственной адаптации коллектива //Микросреда и коммунистическое воспитание молодежи. – М.. 1977. – С. 70.
3. Кончанин Т.Л. Структура процесса адаптации молодых специалистов // Актуальные проблемы науки философии, социологии. – Ростов, 1979. – 127 с.
4. Немченко В.С., Колосова Р.П. Профессиональная адаптация молодежи. – М., 1969. – 156 с.
5. Психологические и психофизиологические особенности студентов / Под ред. Н.М. Пейсахова. – Казань, 1977. – 147 с.
6. Мороз А.Г. Профессиональная адаптация молодого учителя. – К., 1998. – 233 с.